

Robert Jeżewski

Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego
w Przemysłu
ORCID: 0000-0002-4095-4066
rob.jezewski@gmail.com

<https://doi.org/10.26366/PTE.ZG.2021.191>

Open Access CC BY 4.0

Cytowanie: Jeżewski, R. (2021). Wpływ koronawirusa SARS-CoV-2 (jako wystąpienie siły wyższej) na zadłużenie Polaków. *Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze*, 8(14), s 50-64. DOI: 10.26366/PTE.ZG.2021.191

Wpływ koronawirusa SARS-CoV-2 (jako wystąpienie siły wyższej) na zadłużenie Polaków

Abstrakt

Celem niniejszego artykułu jest pokazanie, że wybuch pandemii spowodował wyrobienie nawyku oszczędzania u zadłużonych. Nie jest to oczywiście nawyk oszczędzania rozumiany jako wyuczony w aspekcie ekonomicznym, ale nawyk „oszczędzania wymuszonego”, który jest następstwem działań związanych z ograniczeniem rozprzestrzeniania się koronawirusa (siły wyższej). Dzięki sile wyższej powstaje nawyk gromadzenia oszczędności tzw. oszczędzanie wymuszone i jest ono spowodowane brakiem możliwości wydania środków zgromadzonych na inny cel z powodu wystąpienia siły wyższej. Są to środki pieniężne, które byłyby wydane na potrzeby nie związane z oszczędzaniem, ale na przyjemności (wyjście do kina, restauracji, zamówienie jedzenia, itp.), lub inne potrzeby związane z codziennym funkcjonowaniem (zamówienie taksówki, zakup paliw lub biletu parkingowego).

Słowa kluczowe: koronawirus SARS-CoV-2, zadłużenie, oszczędzanie wymuszone.

Abstract

The impact of the SARS-CoV-2 coronavirus (as an occurrence of force majeure) on the debt of Poles

The aim of this article is to show that the outbreak of the pandemic led to the habit of saving in those in debt. Of course, this is not a habit of saving understood as learned in economic terms, but a habit of "forced saving", which is a consequence of actions related to limiting the spread of coronavirus (force majeure). Thanks to force majeure, the habit of accumulating savings, the called forced saving and it is caused by the inability to spend the funds collected for another purpose due to force majeure. This is money that would be spent on purposes not related to saving, but for pleasures (going to the cinema, restaurant, ordering food, etc.), or other needs related to everyday functioning (ordering a taxi, buying fuel or buying parking ticket).

Keywords: SARS-CoV-2 coronavirus, debt, forced saving.

JEL: A14, D14.

Wstęp

Pojawienie się w życiu zdarzeń nieprzewidzianych i nagłych powoduje, że może się ono zmienić o 180 stopni i ulec całkowitej destabilizacji. Życie prywatne jak i życie zawodowe. Nieoczekiwanym zdarzeniem może być wypadek, choroba, śmierć, żywioł albo siła wyższa

jak pandemia. Każde z żyć (prywatne jak i zawodowe) można próbować odbudować, ale nie zawsze jest to możliwe. Życie prywatne podobnie jak i życie zawodowe, jest mocno skorelowane ze stylem naszego życia, poziomem na jakim żyjemy i dobrach, które kupujemy.

W XXI wieku takim nieoczekiwanym zdarzeniem, wystąpieniem siły wyższej był wybuch pandemii wywołanej koronawirusem SARS-CoV-2 i finalnie choroba COVID-19, na którą wiele osób zachorowało. Poza aspektem zdrowotnym istnieje jeszcze aspekt ekonomiczny, albowiem wprowadzenie reżimu sanitarnego, który ma ustrzec przed rozprzestrzenianiem się choroby, spowodował, że wiele branż bardzo ucierpiało, co finalnie przełożyło się na osoby w niej zatrudnione. Skutkiem tego był spadek dochodów celem ratowania miejsc pracy, a nawet zwolnienia. To z kolei spowodowało brak możliwości zarobkowania i spłacania zobowiązań kredytowych.

Niniejsze opracowanie ma za zadanie pokazać, że wybuch pandemii spowodował wyrobienie nawyku oszczędzania u zadłużonych. Nie jest to oczywiście nawyk oszczędzania rozumiany jako wyuczony, ale nawyk „oszczędzania wymuszonego”, który jest następstwem działań związanych z ograniczeniem rozprzestrzeniania się koronawirusa (siły wyższej). W związku z wprowadzeniem reżimu sanitarnego została zamknięta branża HoReCa¹, a to z kolei spowodowało brak możliwości korzystania z niej. Dlatego środki, które mogłyby zostać przeznaczone na wydatki związane z wyjściem do restauracji, zamówienie jedzenia, czy wyjazd, pozostały w domu.

Hipoteza postawiona w artykule jest następująca: pod wpływem wystąpienia siły wyższej jaką w tym przypadku jest wybuch pandemii, następuje zjawisko tzw. oszczędzania wymuszonego, które jest niezależne od nawyków ekonomicznych związanych z oszczędzaniem osoby, która pod wpływem wystąpienia siły wyższej poddaje się ww. zjawisku. Dzięki niej (sile wyższej) powstaje nawyk gromadzenia oszczędności tzw. oszczędzanie wymuszone i jest ono spowodowane brakiem możliwości wydania środków zgromadzonych na inny cel z powodu wystąpienia siły wyższej. Są to środki pieniężne, które byłyby wydane na potrzeby niezwiązane z oszczędzaniem, ale na przyjemności, które nie są potrzebami pierwszego wyboru², gdyby nie wystąpiła siła wyższa.

Zastosowana metoda badawcza to metoda obserwacji bezpośredniej. Obserwowano kształtowanie się zadłużenia Polaków, na podstawie danych publikowanych przez Biuro Informacji Gospodarczej, Biuro Informacji Kredytowej i Krajowy Rejestr Długów. Przedział

¹ HoReCa- branża skupiająca hotele, restauracje i catering.

² Na potrzeby badania spłatę zobowiązań finansowych (kredytowych i pozakredytowych) zaliczono do potrzeb pierwszego wyboru.

czasowy stanowiło porównanie kwartałów I (ogłoszenie pandemii przez WHO) (Abramczuk, 2020, s.9) do III (rozkwit pandemii) 2020 roku, a także obserwacja okresu sprzed wybuchu pandemii tj. QI 2018 i 2019 i porównanie ich do QIII 2018 i 2019.

Geneza powstania pandemii koronawirusa SARS-CoV-2

Koronawirusy powszechnie występują na świecie. To patogeny wywołujące zakażenia u człowieka, oraz u wielu zwierząt. Należą one do wirusów zawierających pojedynczą nić RNA (ssRNA), mają także osłonkę. Do wybuchu obecnej epidemii znano już sześć koronawirusów wywołujących zakażenia u ludzi. Większość z nich nie powoduje poważniejszych objawów, ponad infekcje górnych dróg oddechowych albo zapalenie oskrzeli (Abramczuk, 2020). Jednak dwa pozostałe: zidentyfikowany w 2002 r. koronawirus zespołu ciężkiej niewydolności oddechowej (SARS-CoV), a także wykryty w 2012 r. koronawirus bliskowschodniego zespołu oddechowego (MERS-CoV), mogą prowadzić nie tylko do poważnych infekcji, ale także do zaburzeń oddechowych i w konsekwencji również do śmierci (Dąsał, 2018, s.118).

Obecna pandemia wybuchła pod koniec 2019 r. i już na początku stycznia 2020 r. nowy czynnik zakaźny został zidentyfikowany. Okazał się nim wirus zaliczany do rodziny Coronaviridae. To on spowodował wybuch epidemii wirusowego zapalenia płuc w mieście Wuhan w Chinach. Początkowo nazwano go roboczo 2019-nCoV, jednak obecnie znany jest już pod właściwą nazwą: SARS-CoV-2 (Sun i inni, 2020, s.11).

W okresie od listopada 2019 do stycznia 2020 zachorowania pojawiały się głównie w mieście Wuhan, w środkowej części Chin, ale już w połowie stycznia wirus rozprzestrzenił się w całym Chinach. W drugiej połowie lutego ogniska zakażeń z setkami chorych wybuchły w Korei Południowej, we Włoszech oraz w Iranie. Od marca 2020 r. są notowane zakażenia wirusem SARS-CoV-2 również w Polsce. 13 marca 2020 WHO podała, że centrum pandemii koronawirusa stała się Europa. Chorych zarejestrowano na wszystkich kontynentach z wyjątkiem Antarktydy.

Do 10 grudnia 2020 r. odnotowano ponad 71 mln przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2 w 191 państwach i terytoriach, z czego ponad 20 mln to aktywne przypadki, ponad 49 mln przypadków to ozdrowieńcy, a zgonów prawie 1,6 mln³.

W skali międzynarodowej zostały podjęte działania w celu przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się wirusa, tj. ograniczono podróże, wprowadzone zostały kwarantanny,

³ Oficjalne dane zebrane od początku wybuchu pandemii przez UNESCO i opublikowane na stronie organizacji www.unesco.org.

oraz godziny policyjne, odroczone lub odwołano szereg wydarzeń sportowych, religijnych, oraz kulturalnych. Zostały zamknięte uczelnie wyższe i szkoły, co w wymiarze globalnym przełożyło się na prawie 1,3 mld studentów i uczniów.

Rozwój pandemii wpłynął na gospodarkę, wzrost liczby rozwodów, przemoc domową, przestępczość, kulturę, wydarzenia sportowe, religijność, wzrost zachowań ksenofobicznych i rasistowskich. Pozytywny aspekt to m.in. zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych.

Zadłużenie Polaków w okresie przed wybuchem pandemii

Badanie dotyczy różnych grup wiekowych, albowiem każda z nich funkcjonuje w życiu na bazie różnych mechanizmów i kieruje się różnymi priorytetami i tak⁴:

- 19-24 to osoby młode, kształcące się (uczące i studiujące), przeważnie nie posiadające rodzin, wynajmujące mieszkania, lub mieszkające ze swoimi rodzicami;
- 25-34 to świeżo upieczeni absolwenci szkół wyższych, zaczynających zawodową przygodę, czasem świeżo upieczeni małżonkowie;
- 35-44 osoby mające rodziny, dzieci, pracujące kilka lat zawodowo;
- 45-54 osoby z długim stażem zawodowym, mające wymagania związane z życiem i utrzymujące jego standard;
- 55-64 osoby z długim stażem zawodowym, żyjące na odpowiednim poziomie życia, często z dorosłymi dziećmi, które idą na studia lub już studiują;
- 65+ osoby w wieku poprodukcyjnym, starsze.

Badano wysokość zadłużenia, średnią wartość zaległego zobowiązania z podziałem na zobowiązanie kredytowe⁵ i pozakredytowe⁶, oraz liczbę zadłużonych osób, obserwując okres sprzed wybuchem pandemii tj. QI 2018 i 2019 i porównanie ich do QIII 2018 i 2019.

⁴ Grupy podzielone wg kryterium wiekowego na potrzeby raportu dot. zadłużenia Polaków opracowanego przez BIG InfoMonitor i BIK.

⁵ Zaliczają się do nich następujące zobowiązania: kredyty mieszkaniowe, konsumpcyjne i pożyczki z firm pożyczkowych.

⁶ Zaliczają się do nich następujące zobowiązania: rachunki za usługi telekomunikacyjne, telewizję kablową, prąd, gaz, czynsz, a także alimenty, grzywny i koszty sądowe, opłaty karne za jazdę bez biletu oraz długi windykowane przez firmy windykacyjne. Zaległość dotyczy sum wynoszących min. 200 zł wobec jednego wierzyciela, opóźnionych o co najmniej 30-dni.

Tabela 1. Zadłużenie Polaków w [mld zł] QI 2018 i 2019 do QIII 2018 i 2019 z podziałem na grupy wiekowe

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
1Q 2018	0,92	8,1	18,8	17,6	13,5	7,8
1Q 2019	1,05	9,7	22	20,3	14,2	8,5
3Q 2019	1,1	9,8	22	20,5	14,4	8,8
3Q 2018	0,98	8,7	21,4	19,7	14,1	8,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2018, 2019), BIK (2018, 2019) i KRD (2018, 2019)

Tabela 2. Średnia wartość zaległego zobowiązania w [zł] QI 2018 i 2019 do QIII 2018 i 2019 z podziałem na grupy wiekowe

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
1Q 2018	5804	15347	29349	33494	28384	19848
1Q 2019	6965	16737	31100	37250	32030	23610
3Q 2019	7717	17421	31315	38124	32914	24408
3Q 2018	6314	16428	31167	36429	31408	22366

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2018, 2019), BIK (2018, 2019) i KRD (2018, 2019)

Tabela 3. Średnia wartość zaległego zobowiązania kredytowego w [zł] QI 2018 i 2019 do QIII 2018 i 2019 z podziałem na grupy wiekowe

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
1Q 2018	6263	16366	31992	36506	31843	16398
1Q 2019	6712	19087	36873	45803	39825	20787
3Q 2019	7037	18336	35190	45829	39993	21980
3Q 2018	6209	18164	35275	42567	37638	19242

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2018, 2019), BIK (2018, 2019) i KRD (2018, 2019)

Tabela 4. Średnia wartość zaległego zobowiązania pozakredytowego w [zł] QI 2018 i 2019 do QIII 2018 i 2019 z podziałem na grupy wiekowe

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
1Q 2018	3561	10554	21261	24394	19004	16308
1Q 2019	4485	10846	21568	25339	20242	17620
3Q 2019	5009	11340	18836	25548	20773	17569
3Q 2018	4609	10804	17825	25355	20097	17135

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2018, 2019), BIK (2018, 2019) i KRD (2018, 2019)

Tabela 5. Liczba zadłużonych Polaków w [tys.] QI 2018 i 2019 do QIII 2018 i 2019 z podziałem na grupy wiekowe

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
1Q 2018	146,9	571,2	704,9	532,8	432,8	352,5
1Q 2019	148,8	581,4	706,7	545,4	445,5	362,7
3Q 2019	149	581,6	717,8	554,4	446	370,8
3Q 2018	147,2	574	716	553	445	367

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2018, 2019), BIK (2018, 2019) i KRD (2018, 2019)

Z powyższych danych wynika, że zadłużenie Polaków w okresie sprzed wybuchu pandemii cały czas sukcesywnie rośnie. Nie ma tutaj szczególnej grupy wiekowej, która by się wyróżniała tempem wzrostu zaległości w terminowych płatnościach. Wspólnym mianownikiem jest stabilne tempo wzrostu zadłużenia, które jest podobne dla każdej grupy wiekowej i nie zmienia się na przestrzeni czasu.

Jak pokazują dane, można zauważyć, że najmniejszą grupę z najmniejszym średnim zadłużeniem stanowią dłużnicy najmłodszy i seniorzy z uwagi na utrudniony dostęp do kredytów, co z kolei przekłada się na ograniczone możliwości finansowania swoich potrzeb. Na drugim końcu bieguna są osoby z najbardziej rozwiniętym potencjałem zawodowym i największym dostępem do środków z rynku finansowego. Każda grupa odnotowuje stabilny, przewidywalny wzrost dla każdej, charakterystyczny dla danej grupy wiekowej populacji w aspekcie wysokości zadłużenia, średniej wartości zaległego zobowiązania z podziałem na zobowiązanie kredytowe i pozakredytowe, oraz liczby zadłużonych osób. Nie daje się zauważyć żadnych anomalii w postaci nagłych zmian, które by spowodowały konieczność przeformatowania powyższych interpretacji.

Zadłużenie Polaków w czasie pandemii

Autor, dla celów porównawczych badając zadłużenie w czasie pandemii uwzględnił te same grupy wiekowe oraz badał te same wielkości: wysokość zadłużenia, średnią wartość zaległego zobowiązania z podziałem na zobowiązanie kredytowe⁷ i pozakredytowe⁸, oraz liczbę zadłużonych osób, porównując kwartał I (początek pandemii) do III (rozwój pandemii) 2020 roku.

Tabela 1. Zadłużenie Polaków w [mld zł] I do III Q 2020 r. z podziałem na grupy wiekowe

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
1Q 2020	1,2	10,3	22,5	21,6	14,8	9,3
3Q 2020	1,2	10,4	23,1	22,7	15,5	10,2
zmiana [%]	0	0,99	2,66	5,09	4,72	9,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KR D (2020)

⁷ Zaliczają się do nich następujące zobowiązania: kredyty mieszkaniowe, konsumpcyjne i pożyczki z firm pożyczkowych.

⁸ Zaliczają się do nich następujące zobowiązania: rachunki za usługi telekomunikacyjne, telewizję kablową, prąd, gaz, czynsz, a także alimenty, grzywny i koszty sądowe, opłaty karne za jazdę bez biletu oraz długi windykowane przez firmy windykacyjne. Zaległość dotyczy sum wynoszących min. 200 zł wobec jednego wierzyciela, opóźnionych o co najmniej 30-dni.

Tabela 2. Średnia wartość zaległego zobowiązania w [zł] I do III Q 2020 r. z podziałem na grupy wiekowe

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
1Q 2020	7915	17749	31252	38385	33537	24808
3Q 2020	8299	18420	32043	39984	35272	26720
zmiana [%]	4,85	3,78	2,53	4,16	5,17	7,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020)

Tabela 3. Średnia wartość zaległego zobowiązania kredytowego w [zł] I do III Q 2020 r. z podziałem na grupy wiekowe

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
1Q 2020	7095	18619	35035	46677	41474	22492
3Q 2020	7675	19537	36107	49202	43950	24565
zmiana [%]	8,17	4,93	3,05	5,4	5,97	9,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020)

Tabela 4. Średnia wartość zaległego zobowiązania pozakredytowego w [zł] I do III Q 2020 r. z podziałem na grupy wiekowe

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
1Q 2020	5191	11660	21573	25640	21177	17966
3Q 2020	5281	11830	21840	26252	22041	18921
zmiana [%]	1,73	1,45	1,23	2,38	4,07	5,31

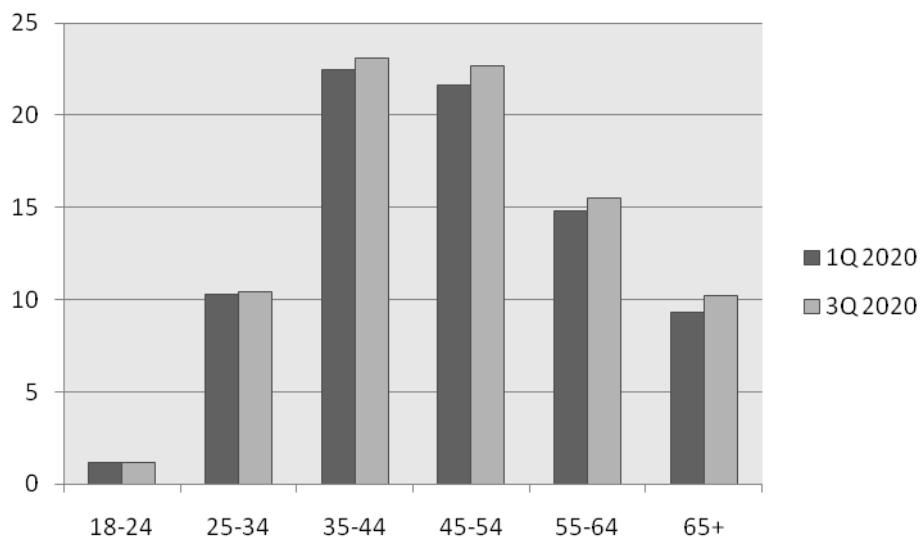
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020)

Tabela 5. Liczba zadłużonych Polaków w [tys.] I do III Q 2020 r. z podziałem na grupy wiekowe

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
1Q 2020	152	578	721	562	442	376
3Q 2020	141	566	720	568	441	383
zmiana [%]	-7,8	-9,8	-0,14	1,06	-0,22	1,86

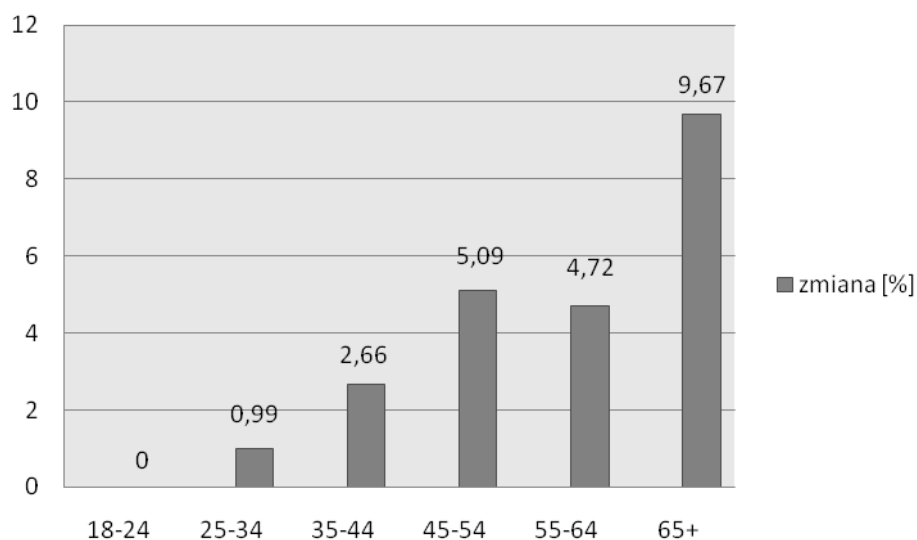
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020)

Z powyższych danych wynika, że zadłużenie Polaków w czasie pandemii wyhamowało i występuje zależność, że im młodsza grupa wiekowa, tym mniejszy jego wzrost. Gdy spojrzymy już na średnią wartość zaległego zobowiązania, z podziałem na zobowiązanie kredytowe i pozakredytowe, widać, że najlepiej z jego spłatą radzi sobie grupa potencjalnie najlepiej zarabiających (35-44), a najgorzej ludzie starsi (65+). Dodatkowo łatwiej jest spłacać zobowiązania pozakredytowe, niż te zaciągnięte w bankach lub instytucjach parabankowych. Ostatnie dane związane z liczbą dłużników pokazują, że jest regres i tutaj największy spadek jest dla grupy wchodzącej w dorosłe życie (25-34), oraz grupy ją poprzedzającej (18-24) tj. kształcącej się i/lub mieszkającej z rodzicami.

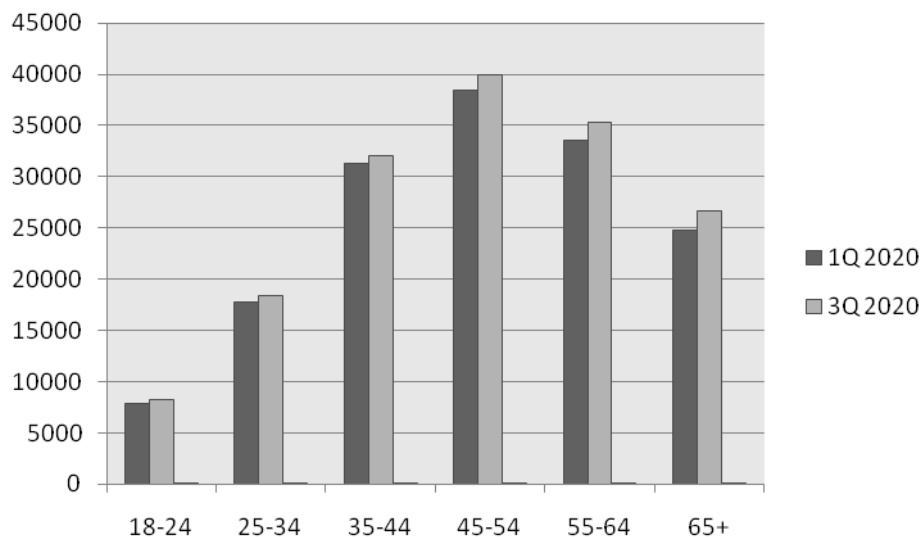
Wykres 1. Zmiana zadłużenia Polaków kwartał I do III 2020 r. w [mld zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020).

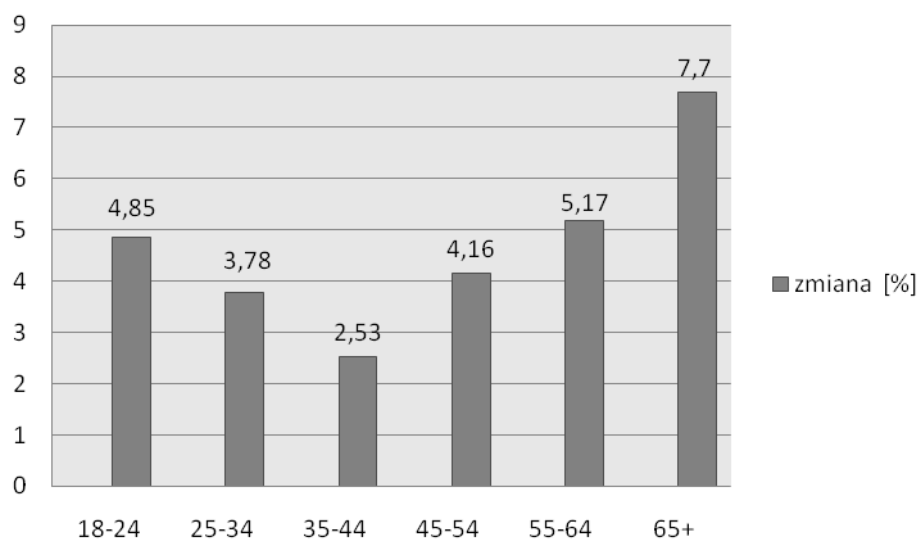

Wykres 2. Procentowa zmiana zadłużenia Polaków kwartał I do III 2020 r.

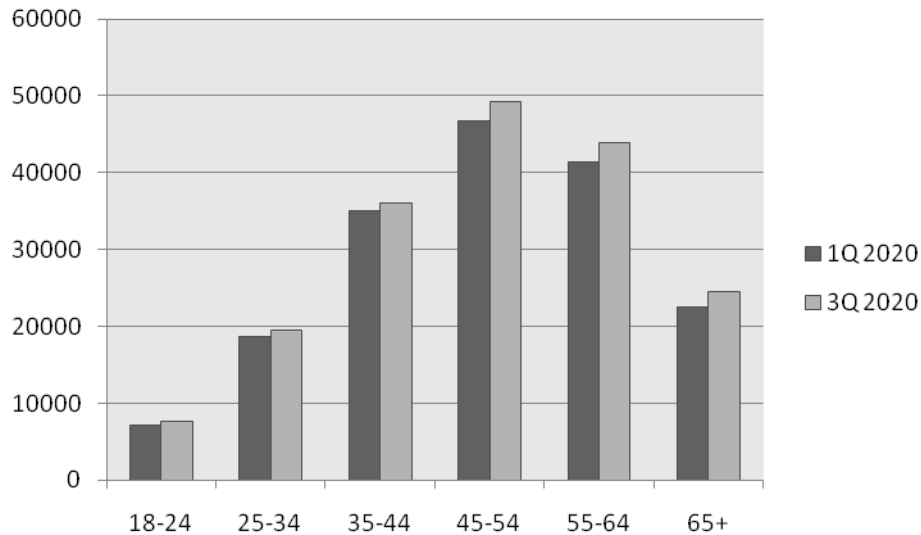
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020).

Wykres 3. Zmiana średniej wartości zaległego zobowiązania Polaków kwartał I do III 2020 r. w [zł]
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020).

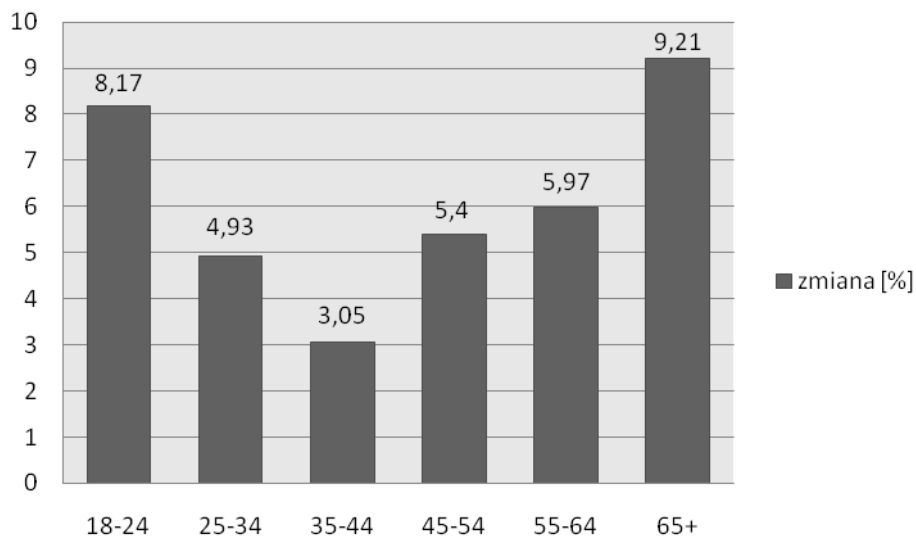

Wykres 4. Procentowa zmiana średniej wartości zaległego zobowiązania Polaków kwartał I do III 2020 r.
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020).

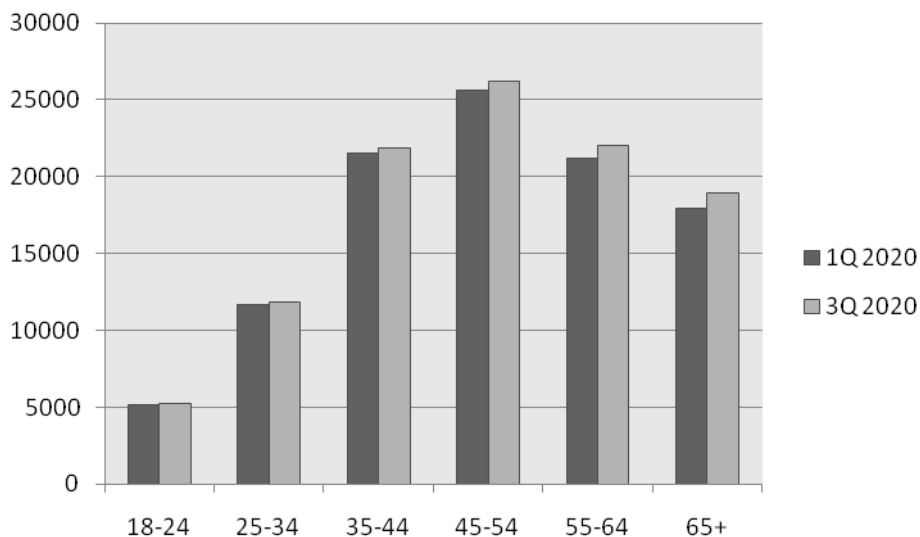
Wykres 5. Zmiana średniej wartości zaległego zobowiązania kredytowego Polaków kwartał I do III 2020 r. w [zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRД (2020).

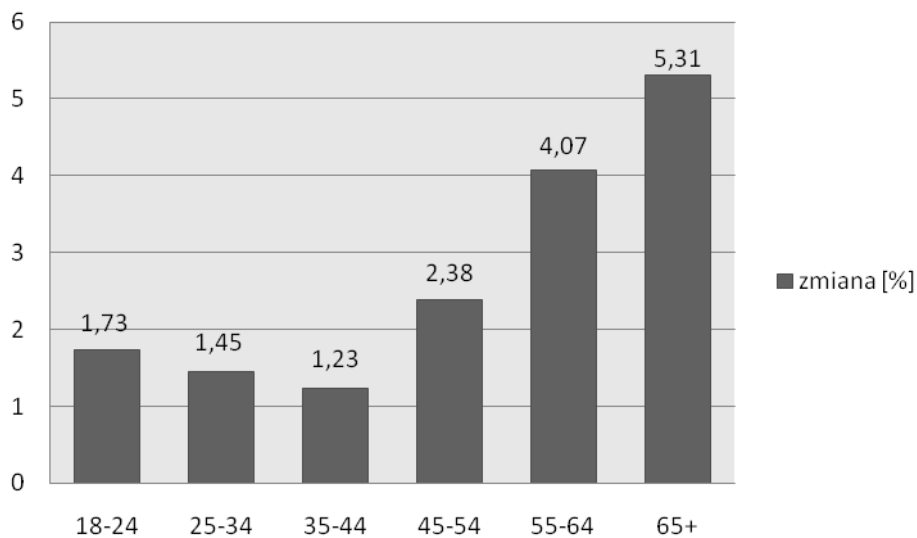
Wykres 6. Procentowa zmiana średniej wartości zaległego zobowiązania kredytowego Polaków kwartał I do III 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRД (2020).

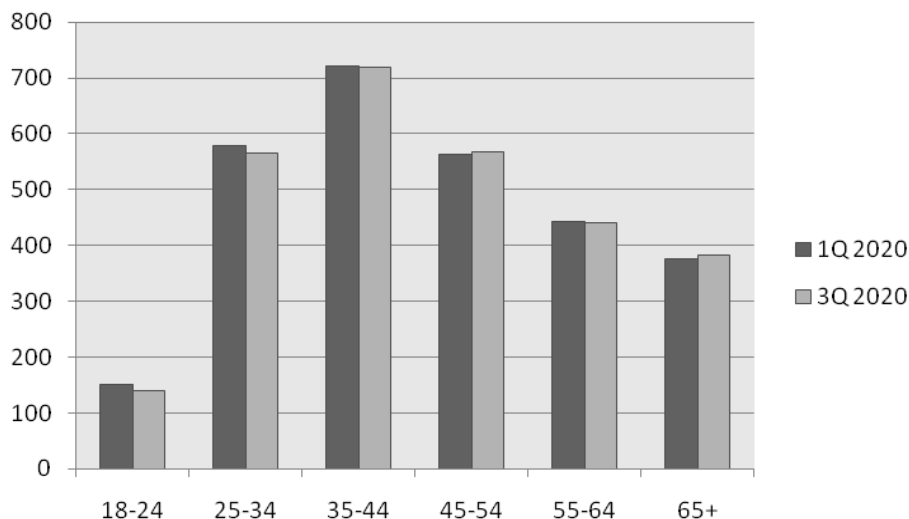
Wykres 7. Zmiana średniej wartości zaległego zobowiązania pozakredytowego Polaków kwartał I do III 2020 r. w [zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020)

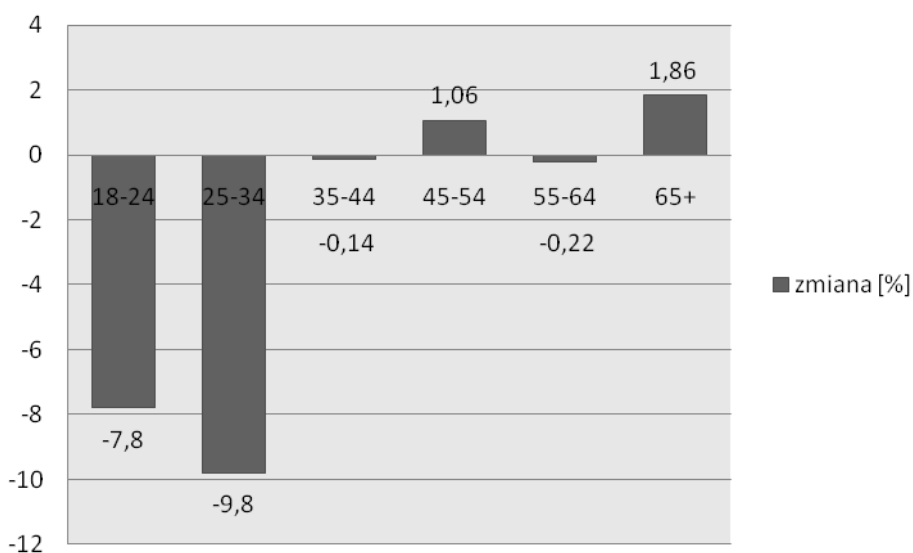
Wykres 8. Procentowa zmiana średniej wartości zaległego zobowiązania pozakredytowego Polaków kwartał I do III 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020)

Wykres 9. Zmiana liczby zadłużonych Polaków w [tys.] I do III Q 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020)

Wykres 10. Procentowa zmiana liczby zadłużonych Polaków I do III Q 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez BIG InfoMonitor (2020), BIK (2020) i KRD (2020)

Z powyższych danych wynika, że zwiększyła się wartość średniego zaległego zobowiązania, zarówno kredytowego jak i pozakredytowego w każdej badanej grupie, jednak jeśli spojrzymy na nie przez pryzmat liczby dłużników, pandemia spowodowała, że liczba osób zadłużonych się zmniejszyła. Największe zmiany są w grupie osób najmłodszych (18-24 i 25-34), ale też minimalne w grupach 35-44, oraz 55-64. Osoby z przedziału wiekowego 18-24 to osoby uczące się i studiujące. Wpływ pandemii spowodował, że ograniczyły wyjscia z uwagi na lockdown branży HoReCa co przełożyło się na życie towarzyskie, zdalne nauczanie, oraz trudności i zwiększone obostrzenia reżimu sanitarnego w przemieszczaniu się

środkami transportu publicznego. To spowodowało, że powstało zjawisko tzw. oszczędzania wymuszonego i środki pozostały w domowym budżecie.

Grupa osób w wieku 25-34 to także młode osoby, część z nich kończy studia a część z nich zaczyna zawodową przygodę. To także grupa młodych rodziców, albo dopiero planujących powiększenie rodziny. Lockdown branży HoReCa podobnie jak w przypadku poprzedniej grupy, spowodował ograniczenie życia towarzyskiego. Praca zdalna to także zaoszczędzone dodatkowe środki pozostające w budżecie domowym, które nie zostały przeznaczone na zakup paliwa, opłatę za taksówki i bilety parkingowe.

Jedynie grupa 45-54 niewiele się powiększyła, oraz grupa osób najstarszych 65+, które są najbardziej ubogie, korzystających prawdopodobnie z firm parabankowych, z uwagi na wykluczenie przez banki z krwioobiegu finansowego z powodu wieku. To niestety przekłada się również na wysokość kosztów pozaodsetkowych, związanych z zaciągnięciem zobowiązania finansowego w tego typu instytucjach.

Podsumowanie

Powyższe opracowanie pokazuje, że podczas wystąpienia siły wyższej jaką z tym przypadkiem był wybuch pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, u osób zadłużonych pojawia się zjawisko tzw. oszczędzania wymuszonego. Polega ono na odkładaniu wolnych środków, które zostałyby wydane, gdyby nie pojawiła się siła zewnętrzna, która to uniemożliwiła. Mechanizm tego typu zachowania nie jest mechanizmem wyuczonym w aspekcie ekonomicznym, ale koniecznością powstałą jako substytut braku wydania środków na dobra związane z przyjemnościami. W tym konkretnym przypadku to środki, które byłyby przeznaczone na kino, teatr, wyjście do restauracji, albo zakup paliwa, wezwanie taksówki lub kupno biletu parkingowego. Zamiast tego zostały przeznaczone na spłatę zaległych zobowiązań.

Mechanizm oszczędzania wymuszonego jest naturalnie skorelowany z charakterystyką badanej grupy, a także możliwościami nabywczymi, oraz aktualną sytuacją ekonomiczną. Dlatego jedne grupy oszczędzają więcej, a inne mniej. Wszystko jest uwarunkowane wieloma składowymi, które kształtują daną grupę i nadają jej indywidualny charakter. Z danych przedstawionych powyżej wynika, że osobny z najmłodszej grypy wiekowej tj. 18-24 i 25-34 najbardziej ograniczyły swoje wydatki, co przełożyło się na spadek dłużników. Lockdown branży HoReCa, która jest najczęściej wybieraną przez ww. grupę wiekową spowodował „zahamowanie” środków przeznaczonych na przyjemności i przeznaczenie ich na spłatę

swoich zobowiązań. Dodatkowo zdalne nauczanie, oraz brak konieczności wynajmowania lokum, dojazdy do szkół i uczelni, dodatkowo spowodował zatrzymanie środków, które w czasie poza pandemicznym byłyby spożytkowane na ww. cele. Mniejsze zjawisko wymuszonego oszczędzania jest w grupie wiekowej 35-44, oraz 55-64. Pierwsza grupa to osoby dojrzałe zawodowo i życiowo, więc spadek jest minimalny i prawdopodobnie spowodowany oszczędnościami związanymi z pracą zdalną, oraz zamknięciem szkół, a tym samym powstałymi oszczędnościami związanymi z transportem. Z kolei w drugiej grupie oszczędności można szukać powiązanych z pracą zdalną, oraz brakiem finansowania studiujących dzieci, tj. wydatków związanych z nauką zdalną i brakiem konieczności finansowania najmu lokalu mieszkalnego, oraz codziennych wydatków związanych z egzystencją ekonomiczną.

Powstanie siły wyższej zawsze jest nagłe i nikt nie jest w stanie jej przewidzieć, zarówno miejsca jak i czasu powstania. Nie jest także w stanie przewidzieć jak długo będzie trwała i jakie niesie ze sobą konsekwencje. Wiadomo na pewno, że jest to zawsze zjawisko o zabarwieniu pejoratywnym, które niesie ze sobą niepewność, oraz strach przed nieznaną przyszłością. Czasem jednak niesie ze sobą także subtelne, pozytywne przesłanie, które powoduje powstawanie zjawisk i zachowań, które nie wydarzyłyby się w warunkach normalnej egzystencji ekonomicznej.

Bibliografia

- Abramczuk E. (2020), *Niepandemiczne koronawirusy człowieka - charakterystyka i diagnostyka*, "Postępy Mikrobiologii", nr 2.
- BIG (2018), *Raport BIG InfoMonitor maj 2018*, Warszawa.
- BIG (2018), *Raport BIG InfoMonitor listopad 2018*, Warszawa.
- BIG (2019), *Raport BIG InfoMonitor maj 2019*, Warszawa.
- BIG (2019), *Raport BIG InfoMonitor listopad 2019*, Warszawa.
- BIG (2020), *Raport BIG InfoMonitor marzec 2020*, Warszawa.
- BIG (2020), *Raport BIG InfoMonitor czerwiec 2020*, Warszawa.
- BIG (2020), *Raport BIG InfoMonitor listopad 2020*, Warszawa.
- BIK (2018), *Newsletter BIK o rynku pożyczkowym listopad 2018*, Warszawa.
- BIK (2018), *Newsletter BIK o rynku pożyczkowym maj 2018*, Warszawa.
- BIK (2019), *Newsletter BIK o rynku pożyczkowym listopad 2019*, Warszawa.
- BIK (2019), *Newsletter BIK o rynku pożyczkowym maj 2019*, Warszawa.
- BIK (2020), *Newsletter BIK o rynku pożyczkowym listopad 2020*, Warszawa.
- BIK (2020), *Newsletter BIK o rynku pożyczkowym maj 2020*, Warszawa.
- Dąsal M. (red.) (2018), *Acta Uroboroi. W kręgu epidemii*, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu, Wrocław.
- KRD (2018), *Portfel statystycznego Polaka – kondycja finansowa Polaków 2018*, Wrocław.
- KRD (2019), *Dlaczego Polacy się zadłużają? 2019*, Wrocław.
- KRD (2020), *Raport zadłużenia Polaków 2020*, Wrocław.

Sun P., Lu X., Xu C., Sun W., Pan B. (2020), *Understanding of COVID-19 based on current evidence*, „J Med Virol”, no. 7.

<http://big.pl> (data dostępu 12.12.2020)

<http://bik.pl> (data dostępu 11.12.2020)

<https://ecdc.europa.eu> (data dostępu 15.11.2020)

<https://erif.pl> (data dostępu 17.11.2020)

<http://ft.com> (data dostępu 15.12.2020)

<http://krd.pl> (data dostępu 17.11.2020)

<http://medgen.pl> (data dostępu 15.12.2020)

<http://unesco.org> (data dostępu 27.11.2020)

<http://who.int> (data dostępu 10.12.2020)